

Léonard Misonne

Pakeliui...

En passant...

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

Léonard Misonne

Pakeliui...

En passant...

Paroda Lietuvos nacionaliniame muziejuje

2010 09 17 – 2010 11 14

Exposition au Musée National de Lituanie

17 09 2010 – 14 11 2010

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

UDK 77.04(493)(084)

Mi318

Rëmėjai / Avec l'aide de :

Sudarytoja / Auteur du catalogue

Jūratė Gudaitė

Vertėja / Traduction

Genovaitė Dručkaitė

Dailininkas / Direction artistique

Arūnas Prelgauskas

Redaktorė / Rédaction

Nijolė Deveikienė

Viršelyje / Sur la cour verture:

Léonard Misonne. *Pakeliui / En passant*. 1910

© Musée de la Photographie à Charleroi, 2010

© Photographies Léonard Misonne, asbl – SABAM Belgium, 2010

© Xavier Canonne, 2010

© Philippe Suinen, 2010

© Lietuvos nacionalinis muziejus, 2010

ISBN 978-609-8039-05-4

Turinys / Table de matières

Misonne Vilniuje 6

Philippe Suinen

Misonne à Vilnius 7

Philippe Suinen

Ižanginis žodis 8

Xavier Canonne

Préface 9

Xavier Canonne

Léonard'as Misonne'as – peizažo meistras 10

Léonard Misonne – maître de paysage 11

Biografija 20

Biographie 21

Katalogas 25

Catalogue 25

Parodos fotografijų sąrašas 92

Liste des œuvres 93

Summary 98

Misonne Vilniuje

Misonne. Pakeliui... Mes nepaprastai didžiuojamės, kad tokia graži Léonard'o Misonne'o fotografijų paroda rodoma Vilniuje 2010 metų rugsėjo 17–lapkričio 14 dienomis, tuo metu, kai Belgija pirmininkauja Europos Sąjungoje.

Ši paroda yra Valonijos–Briuselio tarptautinių ryšių padalinio WBI, Léonard'o Misonne'o gimtojo Šarlerua miesto Fotografijos muziejaus ir Lietuvos nacionalinio muziejaus bendradarbiavimo rezultatas. Viliuosi, kad 60 originalių fotografijų suteiks galimybę lietuvių publikai susipažinti su menininko sukurtų atvaizdų savybėmis ir ypatinga atmosfera brėžiant ribą tarp tikrovės ir meno.

Ši partnerystė taip pat liudija glaudų bendradarbiavimą su Lietuva, kurį mūsų Valonijos–Briuselio organizacija plėtoja nuo 2002 metų, remdamasi bendradarbiavimo sutartimi. Jau beveik dešimtmetį ši sutartis leidžia mums kartu įgyvendinti labai konkrečius projektus kultūrinės įvairovės, ekonomikos ir technologijų srityse, palaikant ryšius su universitetais, tyrimų centrais ir kompetentingomis Valonijos institucijomis.

Pusę metų pirmininkauti Europos Sąjungai ir plėtoti tarptautinę partnerystę – tai kartu reiškia skatinti dviejų tautų, dviejų kalbų, dviejų kultūrų abipusę pažintį ir ryšius bendroje Europos erdvėje, kaip ir šiandien, šios parodos proga.

Aš linkiu jums visiems įdomios ir prasmingos pažinties, gražių parodos akimirkų!

PHILIPPE SUINEN
WBI generalinis administratorius

Misonne à Vilnius

Misonne, en passant... Nous sommes particulièrement fiers de la présentation à Vilnius, du 17 septembre au 14 novembre 2010, de cette très belle exposition de photographies de Léonard Misonne, pendant que la Belgique exerce la présidence tournante de l'Union européenne.

Cette exposition résulte du partenariat noué entre WBI, l'organisme chargé des relations internationales de Wallonie-Bruxelles, le Musée de la Photographie de Charleroi, ville d'origine de Léonard Misonne, et le Musée national de Lituanie. Soixante photographies originales permettront, je l'espère, au public lituanien de découvrir les qualités et l'atmosphère particulière des images créées par l'artiste, à la frontière naissante entre la réalité et l'art.

Ce partenariat témoigne également de la collaboration approfondie que notre entité Wallonie-Bruxelles développe depuis 2002 avec la Lituanie dans le cadre de notre accord de coopération. Depuis cette date, cet accord nous permet de réaliser ensemble des projets très concrets, dans le domaine de la diversité culturelle comme dans les domaines économique et technologique, en liaison avec les universités, les centres de recherche et les Pôles de compétitivité de la Wallonie.

Présider l'Europe pendant six mois, et développer des partenariats internationaux, c'est aussi, comme aujourd'hui, à l'occasion de cette exposition, favoriser la rencontre et les contacts entre deux peuples, deux langues, deux cultures, au sein d'un même espace européen.

Je souhaite à chacun une découverte riche et fructueuse !

PHILIPPE SUINEN
Administrateur général de WBI

Įžanginis žodis

Būdamas gyvas, Léonard'as Misonne'as buvo, be abejo, pats garsiausias belgų fotografas. Jo gausi kūryba buvo vertinama mėgėjų ir kolekcininkų, ji buvo rodoma daugybėje salonų, galerijų, spausdinama žurnaluose ir įgijo tarptautinį pripažinimą, tarsi išpranašaudama šiuolaikinio menininko laikyseną meno rinkos ir jo sukurtų vaizdų sklaidos akivaizdoje.

Léonard'o Misonne'o žvaigždė nenusileido – nors dar nedrįstama jo pavadinti klasiku, bet ir šiandien ne vien tik Belgijos plačiajai visuomenei jis tebėra atskaitos taškas. Lengvai atpažįstamas jo fotografijų *sfumato*, jo lakštus gaubianti migla ir lietaus atšvaitai yra tarsi parašas; jo kūriniai nuolat parduodami Vokietijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų aukcionuose ir rodomi piktorializmui skirtose parodose.

1990 metų birželį Šarlerua fotografijos muziejaus direktoriaus Georges'o Verchevalio iniciatyva buvo surengta maždaug trisdešimties darbų paroda, pavadinta „Aplink Léonard'ą Misonne'ą“, pateikusi fotografą plačiausiame Belgijos piktorializmo kontekste.

Po keturiolikos metų mums pasirodė prasminga iš naujo pažvelgti į Misonne'o kūrybą – šį kartą surengti išsamią retrospektyvinę parodą ir vietoje senojo, seniai išparduoto katalogo išleisti atnaujintą, papildytą nauja medžiaga. Meno istorikas ir Lježo universiteto docentas Marcas-Emmanuelis Mélonas sutiko peržiūrėti savo fundamentalų veikalą apie piktorializmo istoriją. Marcas Vausort'as ir Christelle Rousseau atrinko Léonard'o Misonne'o darbus ir peržiūrėjo jau mirusio René Debanger'io sudarytą fotografo biografiją, jo atliktą estetinę ir kritinę fotografijų analizę, nustatė ir išaiškino visas citatas ir papildė tekstą nuorodomis, kurių nežinojo analizės autorius. Šis mokslinis darbas nebūtų galėjęs būti nuveiktas be reikšmingos draugijos „Léonard'o Misonne'o fotografijos“ paramos. Ypač daug padėjo draugijos prezidentas Yves'as Auquier ir Misonne'o anūkas, įgaliotasis valdytojas Pierre'as Watillonas, taip pat jo anūkė Véronique Leclef, kurie mums atvėrė savo archyvus ir kolekciją. Esame jiems dėkingi už svetingumą ir pasitikėjimą, parodytą rengiant parodą „Léonard Misonne. Pakeliui...“ ir tuo pačiu metu išleistą katalogą.

Dabar, kai fotografinės manipuliacijos mus vis labiau nutolina nuo tikrovės, kai kompiuteris ir grafinė paletė pakeičia pieštuką ar retušavimo teptuką, Léonard'o Misonne'o kūriniai pasirodo tarsi kartu su piktorializmu atsiradusio meno pranašai, kai fotografas pasaulį ne tiek akiai kopijuoja, kiek vaizduoja.

XAVIER CANONNE

Šarlerua fotografijos muziejaus direktorius

Léonard Misonne. En passant..., Musée de la Photographie à Charleroi, 2005, p. 5

Préface

De son temps, Léonard Misonne fut sans doute le photographe belge le plus célèbre. Prisée des amateurs et des collectionneurs, son œuvre abondante bénéficia d'un réseau de salons, de galeries et de revues pour asseoir une réputation internationale, préfigurant l'attitude de l'artiste d'aujourd'hui devant le marché de l'art et la diffusion de ses images.

Son étoile n'a pas pâli et Léonard Misonne demeure aujourd'hui encore une référence – l'on n'ose écrire un classique – auprès du grand public et pas seulement en Belgique. Aisément identifiables, ses photographies en *sfumato*, la brume qui nimbe ses œuvres et les reflets de la pluie qui sont comme une signature, font régulièrement l'objet de ventes aux enchères en Allemagne et aux États-Unis et rejoignent les expositions d'ensemble consacrées au pictorialisme.

En juin 1990, à l'initiative de son directeur Georges Vercheval, le Musée de la Photographie organisait une exposition d'une trentaine d'œuvres intitulée « Autour de Léonard Misonne », situant le photographe dans la plus large mouvance du Pictorialisme en Belgique.

Quatorze années après, il nous a paru opportun d'interroger de nouveau l'œuvre de Misonne en lui consacrant cette fois une large rétrospective et en rééditant, complété, actualisé et augmenté, un catalogue depuis longtemps épuisé. Ainsi Marc-Emmanuel Mélon, historien de l'art, chargé de cours à l'Université de Liège, a-t-il bien voulu revoir son texte fondamental sur l'histoire du Pictorialisme. Marc Vausort et Christelle Rousseau ont effectué le choix des « tableaux » de Léonard Misonne et actualisé sa biographie ainsi que l'analyse esthétique et critique de son œuvre rédigée par le regretté René Debanterlé, restituant les citations au complet et apportant au texte des précisions inconnues alors de leur auteur. Ce travail scientifique n'aurait pu être effectué sans l'étroite collaboration de l'asbl *Photographies Léonard Misonne*, plus particulièrement d'Yves Auquier son président et de Pierre Watillon, administrateur-délégué et petit-fils de Misonne, ainsi que de Véronique Leclef, sa petite-fille, qui nous ont ouvert leurs archives et leur collection. Qu'ils soient ici remerciés de leur accueil et de leur confiance dans la réalisation de l'exposition *Léonard Misonne, En passant...* et de cet ouvrage qui l'accompagne.

À l'heure des manipulations photographiques éloignant chaque fois plus de la réalité, quand l'ordinateur et la palette graphique ont remplacé le crayon ou le pinceau à retouche, l'œuvre de Léonard Misonne apparaît comme annonciatrice d'une démarche née avec le Pictorialisme, le photographe suscitant à son tour un monde plutôt que ne le copiant fidèlement.

XAVIER CANONNE

Directeur du Musée de la Photographie

Léonard Misonne. En passant..., Musée de la Photographie à Charleroi, 2005, p. 5

Léonard'as Misonne'as – peizažo meistras

Parodoje „Léonard Misonne. Pakeliui...“ pristatoma vieno žymiausių XIX a. pabaigos – XX a. pradžios belgų fotografo Léonard'o Misonne'o kūryba. Pirmą kartą Lietuvoje eksponuojamų tarptautinį pripažinimą pelniusio menininko 60 darbų kolekcija yra puiki galimybė susipažinti su XIX a. pabaigoje susikūrusia piktorialistinės fotografijos mokykla. Svarbiausia piktorialistų kūrybos idėja, kurios laikėsi ir Léonard'as Misonne'as, skelbė, kad fotografija turi būti meniška. Pasak meno istoriko Marco-Emmanuelio Mélono, „Misonne'as niekada nebūtų tapęs Misonne'u be piktorializmo [...] ir piktorializmas niekada nebūtų buvęs piktorializmu be Léonard'o Misonne'o“¹.

Léonard'as Misonne'as gimė 1870 m. liepos 1 d. Žiji kaime netoli Šarlerua. 1895 m. baigęs Leveno universitetą, įgijo kalnakasybos inžinieriaus specialybę. Tačiau susirgęs astma ir nebegalėdamas dirbti pagal profesiją, Léonard'as Misonne'as savo gyvenimą paskyrė fotografijai. 1891 m. įsirašė į fotografų mėgėjų ratelį. 1897 m. tapo Belgijos fotografų asociacijos Briuselio skyriaus nariu. Ši asociacija, įkurta 1874 m., buvo pagrindinė mėgėjiškos fotografijos, kartu ir piktorializmo estetikos skleidėja ir propaguotoja Belgijoje, taip pat reprezentavo savo narių kūrybą tarptautinėse parodose. Asociacija skatino fotografus konkuruoti tarpusavyje, dalyvauti jos rengiamuose metiniuose salonuose ir parodose, skaityti paskaitas. Savo leidinyje *Bulletin* skelbė žymiausių užsienio ir vietos fotografų, tarp jų ir Misonne'o, straipsnius. Jo fotografijos, pradėtos eksponuoti tarptautinėse parodose, pirmiausia Vokietijoje, vėliau ir kitose Europos šalyse bei JAV, spausdinamos fotografijai skirtuose žurnaluose ir leidiniuose, išgarsino Misonne'ą kaip „gražių fotografinių paveikslų“² kūrėją.

Léonard'o Misonne'o kūrybos palikimą sudaro 6000 išryškintų kadrų ir per 15 000 neigatyvų, padarytų 1893–1930 metais. Beveik visa fotografo kūryba apima vieną, išskirtinę gamtos temą ir peizažo žanrą. Jo kūrybos tyrinėtojo René Debanterlé manymu, „toks kūrybos vientisumas, užsidarymas savyje, gyvybiškai svarbių meninių ieškojimų atsisakymas yra dar akivaizdesnis dėl to, kad sutapo su labai netikėtais meninio lauko pokyčiais – fovizmu, kubizmu, dadaizmu, siurrealizmu ir kitais judėjimais, kurių vaisingos abejonės tais laikais išjudino labiausiai nusistovėjusias konvencijas, kad geriau atitiktų dvasinius pokyčius,

¹ Marc-Emmanuel Mélon, „Léonard Misonne à la lumière du Pictorialisme“, in: *Léonard Misonne. En passant...*, Musée de la Photographie à Charleroi, 2005, p. 7.

² René Debanterlé, „Notes sur l'esthétique de Léonard Misonne“, in: *Léonard Misonne. En passant...*, p. 99.

1. Gulinčios karvės / Vaches couchées. 1925

2. Karvės rūke pamiškėje. Apie 1930 / (Vaches dans les brumes à l'orée d'un bois). Vers 1930

21. Apšerkšņņijęs parkas / Givre au parc. 1942

40. Atoslūgis. Apie 1910 / Marée basse. Vers 1910

41. Marmurinis paplūdimys / La plage marbrée. 1936

45. Rūkas ir dūmai. XX a. 4 deš. / Vapeurs et fumées. Années 30

46. Atlydys / Dégel. 1930

55. Londonas. 1899 (atspausta XX a. 4 deš. pab.) / Londres. 1899 (tirage fin des années 1930)

56. Midi bulvaras. Briuselis, XX a. 4 deš. pab. / Boulevard du Midi. Bruxelles, fin années 1930

57. Debesys sklaidosi. XX a. 4 deš. / La nuée s'en va (gare du Midi). Années 30

58. Turgaus diena / Jour de marché. 1923

Parodos fotografijų sąrašas

1. **Gulinčios karvės.** 1925
Aliejaus atspaudas, 29,4 × 39,3
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 89/10
2. **Karvės rūke pamiškėje.** Apie 1930
Aliejaus atspaudas, 29,5 × 38,9
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 86/1336
3. **Pakrantė su medžiais ir praeiviais**
Aliejaus atspaudas, 29,2 × 39,2
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 91/266
4. **Piemenukai.** 1922
Aliejaus atspaudas, 29 × 38,8
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 87/383
5. **Nendrėse.** 1917
Aliejaus atspaudas, 29,2 × 39
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 84/312
6. **Vandenyje.** 1908
Fressono metodas, 26,3 × 36,3
Misonne šeimos rinkinys
7. **Pamiškė.** 1919
Aliejaus atspaudas, 29 × 38,5
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 87/384
8. **Debesys.** 1928
Aliejaus atspaudas, 29,9 × 38,5
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 87/380
9. **Apšerkšnijęs takas.** Apie 1910
Fressono metodas, 27,7 × 38,5
Misonne šeimos rinkinys
10. **Pamiškė.** 1917
Aliejaus atspaudas, 38,9 × 29,1
Misonne šeimos rinkinys
11. **Šaka.** 1930
Aliejaus atspaudas, 28,5 × 38,5
Misonne šeimos rinkinys
12. **Skroblai.** Apie 1930
Aliejaus atspaudas, 29,3 × 39,2
Misonne šeimos rinkinys
13. **Dagiai.** Iki 1930
Mediobromas, 29,7 × 39,6
Misonne šeimos rinkinys
14. **Ru duo.** 1920
Aliejaus atspaudas, 29,4 × 38,6
Misonne šeimos rinkinys
15. **Tuno gaudymas.** 1924
Aliejaus atspaudas, 29,5 × 39,2
Šarlerua fotografijos muziejaus rinkinys
Inv. MPC 89/11
16. **Ryški šviesa.** 1930
Aliejaus atspaudas, 29,3 × 39,4
Misonne šeimos rinkinys
17. **Avys.** Apie 1910
Fressono metodas, 25,6 × 37,5
Misonne šeimos rinkinys
18. **Medkirčiai.** 1933
Aliejaus atspaudas, 38,8 × 28,8
Misonne šeimos rinkinys
19. **Ru duo.** Apie 1915
Aliejaus atspaudas, 37,2 × 26,7
Misonne šeimos rinkinys
20. **Lonprė.** 1929
Aliejaus atspaudas, 38,8 × 29,2
Misonne šeimos rinkinys

Liste des œuvres

1. **Vaches couchées.** 1925
Epreuve à l'huile, 29,4 × 39,3
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 89/10
2. **(Vaches dans les brumes à l'orée d'un bois).**
Vers 1930
Epreuve à l'huile, 29,5 × 38,9
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 86/1336
3. **(Bord de l'eau avec arbres et promeneurs)**
Epreuve à l'huile, 29,2 × 39,2
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 91/266
4. **Jeunes bergers.** 1922
Epreuve à l'huile, 29 × 38,8
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 87/383
5. **Dans les joncs.** 1917
Epreuve à l'huile, 29,2 × 39
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 84/312
6. **A l'eau.** 1908
Charbon Fresson, 26,3 × 36,3
Coll. Famille Misonne
7. **Sous-bois.** 1919
Epreuve à l'huile, 29 × 38,5
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 87/384
8. **Nuées.** 1928
Epreuve à l'huile, 29,9 × 38,5
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 87/380
9. **Le sentier givré.** Vers 1910
Charbon Fresson, 27,7 × 38,5
Coll. Famille Misonne
10. **(Orée de forêt).** 1917
Epreuve à l'huile, 38,9 × 29,1
Coll. Famille Misonne
11. **Une branche.** 1930
Epreuve à l'huile, 28,5 × 38,5
Coll. Famille Misonne
12. **Les charmes.** Vers 1930
Epreuve à l'huile, 29,3 × 39,2
Coll. Famille Misonne
13. **Les chardons.** Fin années 30
Médiobrome, 29,7 × 39,6
Coll. Famille Misonne
14. **Automne.** 1920
Epreuve à l'huile, 29,4 × 38,6
Coll. Famille Misonne
15. **Thon. Vanne, enfants.** 1924
Epreuve à l'huile, 29,5 × 39,2
Coll. Musée de la Photographie de la Communauté française Wallonie-Bruxelles à Charleroi
Inv. MPC 89/11
16. **Lumière rasante.** 1930
Epreuve à l'huile, 29,3 × 39,4
Coll. Famille Misonne
17. **(Moutons).** Vers 1910
Charbon Fresson, 25,6 × 37,5
Coll. Famille Misonne
18. **Les bûcherons.** 1933
Epreuve à l'huile, 38,8 × 28,8
Coll. Famille Misonne